

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus X. Historico-Theologicus de Numero Electorum Imperatoris non
augendo, vel minuendo nconsulto Summo Pontifice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Nicolaus Papa, Episcopos non esse consecrandos, nisi post electionem, vel consensum Cleri, & populi. *Can. Episcopos 63 dist. vbi Cleri, Plebisque consensus requiritur; ne Plebs inuita Episcopum non opratum contemnat, aut odiat. Can. final. ibidem. Can. in nomine 23. dist.* Sed quia Vulgus aliquando per acclamationem ignaros, seu populares, nulla habita ratione probitatis, eligebat; idè hac usurpatione fuit priuata, & prohibita, ne deinceps electioni interesseret, & sic tertium tempus, successit, in quo Reges, & Principes Ecclesie grati fuerunt, & erga illam bene meriti. Idè Papa Carolo Regi Francorum & Imperatori, facultatem eligendi Summum Pontificem permisit; ac omnes Archiepiscopos, & Episcopos per suas Prouincias ab eodem Inuestituram accipere, definiuit. *Can. Adrianus, & seq. 63. dist.* Et quia plurimas perturbaciones in Ecclesia imò ruinam Sancte Religionis oriri cognouit Gregorius, idè in Synodo generali hoc prohibitum fuit in hæc verba: *Decretum, vt nullus Clericorum, Inuestituram Episcopatus, vel Abbatia, vel Ecclesia, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius Laica persona, Viri, vel Femina suscipiat. Quod si præsumpserit; recognoscat Inuestituram illam Apostolica autoritate irritam esse; & se vsque ad dignam satisfactionem subiacere. Can. Quoniam Inuestituræ 16. q. 7. Et sic. Quartum tempus*

aduenit in quo Electio omninò Sæcularibus Principibus fuit prhbita; fuitque statutum, vt quicumque electionem Ecclesiastici ordinis tentauerit, Anathema sit, donec obediat, & consentiat in quidquid Ecclesia de electione proprii Præfulis se velle monstrauerit. *Can. 11. & seq. 63. dist.* Quintum tempus proximum fuit, in quo Canonicis, & Religiosis simul concessæ sunt electiones Episcoporum, & Archiepiscoporum, *Can. Sacrorum 63. dist.* Quod si, exclusis Religiosis electio fieret; irrita haberetur. *Can. Obuenitibus. ibid. & Panormitanus in cap. 1. de Electionibus.* Postea Concilium Basiliense approbavit, vt vnacumque Ecclesia, aut Collegium, seu Conuentus sibi Prælatum eligeret; vt in *Pragmat. Sanctione* patet, *Rubr. de Electionibus.* Veruntamen, quia Canonici, & alij Electores abutebantur, & propter abusum perditur Priuilegium; idè electionibus fuerunt priuati. Sextum tempus est horum Concordatorum, in quo datur nominatio Regi Francie de Archiepiscopopatibus, & Episcopopatibus, Abbatibus & Prioratibus, vel electiuis, & reditum est ad Tertium tempus supra descriptum. Cauendum erit tamen nè per abusum Omega aliquandò reuoluet ad Alpha. *Can. Ab Exordio. 35. dist.* Hucusque Rebuffus. Quid ad hæc respondebit Anonymus. Vtinam illud Psalmi: *Omnis iniquitas oppilabit os suum.*

TRACTATUS DECIMVS,
HISTORICO-THEOLOGICVS,
DE
NUMERO ELECTORVM
IMPERATORIS,
Non augendo, vel minuendo, inconsulto Summo Pontifice.

RESOLVTIO PRIMA.

*An absque assensu Summi Pontificis, Septem Germania Electoribus passu Octauus addi?
Ex quo inferitur, an potestas eligendi Imperatorem sit largita Septem Electoribus Germania à Summo Pontifice? Ex part. 10. tract. 4. Ref. 1.*

§. 1. **V**i teneret potestatem eligendi Imperatorem non fuisse largitam septem Electoribus Germania à Summo Pontifice, ad questionem propositam affirmatiuè responderet: & ita docent ex hæreticis nostris temporis Theodorus Reixingx de *Regimine Saculari, & Ecclesiastico, lib. 1. class. 4. cap. 7. num. 3.* Andreas Kichen de *Saxonico non pronocandi iure cap. 1. num. 8. & 9.* Thomas Paumeller de *iurisdictione, lib. 1. cap. 2. num. 29.* Daniel Ottonus de *iure publico, cap. 10. & Gilacus Bexdorfius in cap. 1. Aurea Bulla Caroli IV. n. 14.* vbi sic asserit: Cum verò hic dicatur, Electores ad electionem iuxta antiquam consuetudinem debere proficisci: hinc non parum suspectum redditur, quod vulgò fertur septem Virorum institutionem per aliquam, tempore Ottonis I II. & Gregorij V. vel, vt alij Friderici I I. *Tom. IX.*

& Gregorij X. latam Constitutionem, factam esse: haudque leuis ponderis argumentum pro opinione eorum insurgit, qui existimant, id non tam expressa vel speciali aliqua Constitutione institutum, quam antiqua, & sensim, tacito vel expresso ordinum consensu, inualere cepta consuetudine introductum fuisse. Quicquid autem sit, si Principibus Electoribus eligendi Potestas per certam Constitutionem aliquam tributa fuit vnquam; eam non à Gregorio V. Pontifice, sed ab Ottone I II. Imperatore factam fuisse necesse est. Ita ille, cui etiam adde nouissimè Carolum Vombagen de *iure publico, lib. 2. cap. 1. n. 9.* sic aientem: Maior inter Doctores dubitatio est, cui primordia, & institutio huius Collegij Electoralis adscribenda veniat? An Imperatori Ottone I II. & Gregorio V. Pontifici tanquam hoc in passu, consiliario, & suafori Imperatoris vt fert communis opinio: An verò, secundum alios Friderico I I. & Gregorio X. Papæ, vel aliis Imperatoribus ab Historicis denominatis? An potius non tam expressa, & specialis alicuius Constitutione illud Collegium, quam antiqua, & sensim, tacito ordinum consensu, approbata consuetudine introductum; & tandem à Carolo I V. & reliquis Imperij Proceribus Aurea Bulla confirmatum sit? Quod verius videtur, & *Qq 2* expressis

expressis probatur verbis in *cap. 1. in prin.* & ipse factetur Pontifex Innocentius III. in *cap. Venerabilem de elect.* Ita Vornhagen. Et quidem inter hereticos opinio magis communis est, hanc potestatem septem Electorum non Constitutione Imperatoria, vel Pontificia introductam esse, sed tacito consensu Principum, ac ordinum Imperij interueniente paulatim, tempore immemoriali, & ita docet, præter Gandorpium, & Vombagen ubi supra Benedictus Crapzonius in *legem Regiam Germanorum c. 10. sect. 5. n. 20.* & in *Synopsi iuris Feudalis post disp. 8. q. 1. n. 12.* Antonius Colerus in *sectionibus Inangularibus. sect. 1. Thesi 46.* & 47. Linnæus de *iure publico. lib. 3. c. 1. n. 7.* & seqq. Georgius Schorbornerius in *Politica. lib. 1. c. 32.* Dominicus Arumæus in *auream Bullam Caroli IV. Discurso 6. Thesi 3.* Martinus Romelinus eadem Bulla, *disp. 2. Thesi 19.* & Petrus Fittza de *nobilitate. concl. 18. lit. D.* Vide etiam de hac materia Iustum Sinolet in *Collegio publico. de statu Rei Romanæ. disp. 2. Thesi 6.* Bofoldum, quando erat hereticus de *Regia successione. lib. 2. differ. 3. Thesi. & seqq.* Hæmonium in *Disputationibus Politicis. disp. 3. nu. 48.* Matthiam Stephanum de *Iurisdic. tom. 1. lib. 2. p. 1. c. 5. num. 2.* & seqq. & Petrum Heigium in *QQ. Saxonici. p. 1. q. 3.* & 4. cum aliis penes ipsos.

RESOL. II.

Opinio negativa proponitur, & probatur, tum ex iure Canonico, tum etiam auctoritate Historicorum, & Diplomatum ipsorum Electorum, septem Electores Germania potestatem eligendi Imperatorem à Sancta Romana Sede accepisse. Ex part. 10. tr. 4. Ref. etiã 2.

Sup. hoc & §. 1. Sed quicquid supradicti sentiant, & dicant, asserendum est firmiter ex Iure Canonico, & auctoritate fere omnium Doctorum Catholicorum, Septem Electores Germania potestatem eligendi Imperatorem à Sancta Romana Sede accepisse. Probatur primò, nam Innocentius III. in *cap. Venerabilem de elect.* aperte testatur: In Germanis Principibus ius, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure, & antiqua consuetudine noscitur pertinere, præsertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede proueniat. Et Clemens V. in Concilio generali Viennensi, vt refertur in Clem. Romani, de iurciurand. Ecclesia, inquit, Romana à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes, ius & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promouendum peruenit. Hoc idem testantur Pontificij Iuris Interpretes, Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Panormitanus, Cardinalis & ceteri partim in *cap. Venerabilem* partim in *Clem. Romani*, citati; S. Thomas in *Opusc. de Regimine Principum. lib. 3. cap. 19.* Augustinus Triumphus in *Summa de Potestate Ecclesia. quest. 35. art. 2.* Aluarus Pelagius, *lib. 1. de Planctu Ecclesia. art. 13. & 21. 37.* & 41. D. Antoninus, *part. 2. Historia. tit. 17. capite 4.* Idiplum quoque, & Historici tradiderunt; Blondus, *Decadis 2. lib. 3.* Platina in *vita Gregorij V. Io. Villanus lib. 4. Historie. cap. 2.* Aneas Sylvius in *Epitome Blondi*, & Martinus Polonus in *vita Gregorij V. Nauclerus quoque in Chronol. p. 2. Generat. 35.* ac ceteri Iuniores. Et certè id ratio videtur ostendere; neque enim verisimile est, Germaniæ Principes id ius concessisse, cum ad eos pertineret solum ius eligendi Germaniæ Regem, non Regem Romanorum. Vnde post Carolum Crassum, & Arnulphum ex familia

Caroli Magni Imperatores Romanorum, Germaniæ Procures Ludouicum Arnulphi filium, & Conradum à Franconia virum, & Henricum cognomento Aucipem, Saxoniam, & Thuringiam Ducem, filium Othonis Ducis, & patrem Othonis Magni Imperatoris, Reges Germanorum, non Romanorum elegerunt, teste Sigonio, *lib. 6. de Regno Italia. an. 911. & 919.* Item nullus Germaniæ Rex fuit saluatus, & habitus Rex Romanorum; nisi quem Romani, siue Itali receperunt: & nullus est Imperator saluatus; nisi quem Romanus Pontifex approbasset, vnxisset, consecrasset, & coronasset. Item Imperator eligitur, & creatur ob commune bonum populi Christiani contra Hæreticos, Schismaticos, & Paganos, vt Ecclesiæ Patronus, Tutor, Defensor, & Protector, at Romani Pontificis est talem ministrum seu Patronum deligere; cum sit Christi Domini Vicarius: ergo Germaniæ Principes non potuerunt sua auctoritate decernere, vt penes septem viros esset ius & potestas Imperatorem eligendi.

2. Probatur secundò nostra opinio ex his, quæ seruat Nicolaus Bellus de *Pontific. discurs. 1.* vbi hæc ait: Sequitur ex hoc vt Pontifex in rebus Imperij, multò magis se immiscere queat, vt pote quæ iuris Pontificij sunt, sedique Apostolicæ immediatè subiectæ. Id autem probatur, quia Gregorius V. numerum Electorum instituit, quibus eligendorum Cesarum facultatem concessit: Et quamquam authentica exempla Bullæ Auræ, quam hac de causa editit, profertur nequeunt: nihilominus, cum magnum susceperim laborem, vt huius rei dilucidam veritatem competirem; pleræque patentes litteræ cum earum exemplaribus ad manus meas deuenere, quibus antiqui multi Electores expressè fatebantur, suam se auctoritatem Summis Pontificibus acceptam referre, quemadmodum in Arce Sancti Angeli in Thefauro, & in tribus libris, quibus titulus: *Prærogia Imperatorum*: videre est: nec non in Bibliotheca Vaticana; vbi, exempla sunt desumpta ex iis; quæ in Arce Sancti Angeli custodiuntur. Ex quibus clarè patet, Electorum auctoritatem, eorumque institutionem à Sancta Romana Ecclesia dependere. Quæ, vt magis comprobentur, in medium assero, pro diuersis temporum occasiõibus Electores à diuersis Pontificibus eligendi priuilegio spoliatos esse, quemadmodum olim Ioannes XXII, id effectit, Sed & Leo X. Ducem Saxoniam priuauit, Clemens autem VI. electionem Caroli V. validam fuisse etiam absque eiusdè Ducis suffragio, sustinuit, atque asseruit, quemadmodum in libro quodam, qui corio rubeo integitur, cernere est; cui libro titulus, *Capitulationes Principum*: & conseruatur in Pontificio Promptuario. In registris autem Leonis X. & Clementis VII. in Archivio Cameræ Apostolicæ hæc auctoritas lucidius apparet, nam statim atque Rex Romanorum, vel Imperator electus est; Electores à Pontifice confirmationem petunt: sæpiusque cum Papa consensum non præstitisset, ad nouam electionem deuentum est, quemadmodum in dictis libris, si diligenter attendantur, obseruare est. Ita Bellus *vbi supra*; cuius verba etiam inuenies per extensum apud Adamum Contzen, *Politico. lib. 7. c. 6.*

3. Et tandem probatur tertio nostra sententiã Testimonio ipsorum Imperij Electorum Principum, dum ad Nicolaum I I. publicas misere tabulas, quarum hoc initium est. Nos Principes Imperij vniuersis præsentem paginam inspecturis. Complectens ab olim sibi Romana mater Ecclesia, quadam quasi germana charitate, Germaniam; illam eo terreno dignitatis nomine decorauit, quod est super omne nomen; temporaliter tantum præsentium super terram;

terram ; plantans in ea Principes tanquam arbores pæelectas , & rigans illas gratia singulari , illud eis dedit incrementum miranda potentia , ut ipsius Ecclesie auctoritate suffulti , velut germen electum per ipsorum electionem , illum , qui frans Romani teneret Imperij , germinarent . Hic est illud luminare minus in firmamento militantis Ecclesie : per luminare maius Christi Vicarium illustratum . Hic est , qui materialem gladium ad ipsius nutum excutit , & conuertit ; vt eius præsidio Pastorū Pastor adiutus , oues sibi creditas spirituali gladio , protegendo communiat , temporalis refrænet , & corrigat , ad vindictam malefactorum , laudem verò credentium , & honorum . Ita ipsimet Electores , vt obseruat Nicolaus Serarius in clyxæ Societatis Iesu eruditissimus Auctor in Historia Moguntina , lib. 1 . cap. 26 . in quo latè firmat Potestatem Septem Electorum Germaniæ eligendi Imperatorem dimanasse ex auctoritate Summi Pontificis .

RESOL. III.

Confirmatur eadem opinio negativa auctoritate Theologorum , & Iurisconsultorum , & ipsorum Hæreticorum . Ex part. 10 . tract. 4 . Res. etiam 3 .

§. 1. Verum quia , vt optimè obseruat idem Serarius , hæc difficultas pertinet ad questionem facti , sed magis pendet è testium asseueratione , quàm è rationum , & argumentorum subtilitate , licet itaque pro nostra sententia quam plures adduxerim Auctores , hic tamen etiam alios addam à me diligentissimè conuictos ; & hi sunt Azorius tom. 2 . lib. 10 . c. 3 . 9 . 5 . Borellus de præstantia Regis Catholici , cap. 38 . num. 6 . & in addit. ad Speculum Principum , Rubr. 14 . 8 . Veniamus , ver. Archiepiscopus Moguntinus . Marthæ de Iurisd. par. 4 . cent. 2 . cap. 197 . num. 4 . Masquardus de Susannis , tract. de Celibato Sacerdotum , p. 1 . cap. 2 . num. 20 . Franciscus Vargas in responsio ad Pium IV . Fundam. 10 . circa suam , Fuluius Pacianus , de probat. lib. 11 . cap. 1 . 5 . num. 39 . Gualdus , tract. de Imperatore , quasi 3 . num. 14 . cum seq. Ioannes Capistranus de Papa Auctoritate in p. 2 . 1 . par. 1 . principalis , num. 118 . Alphonsus Aluarrez in Tesoro Christiana Religionis , cap. 16 . num. 15 . & cap. 56 . num. 1 . Lancellotus in templo omnium Iudicium lib. 1 . cap. 1 . quest. 2 . num. 9 . Tholosanus , de Republica , lib. 6 . cap. 13 . & 15 . Belcellus in Corollariis , post tract. de Donatione Constantini , Corollar. 6 . & 9 . Polydorus Virgilius lib. 4 . c. 7 . alias 10 . Volateranus in Anthropologia , lib. 12 . Alciatus in comment. leg. bona Ciuitas , ff. de verb. significat. Albertus Crantzius lib. 4 . Saxonica cap. 25 . & lib. 8 . num. 21 . Ferdinandus Waizeneggerus tract. de Iure Publico , dissert. de Imperatore , & Imperio , c. 4 . num. 21 . Bulengetus de Imperatore Romano , lib. 3 . Thuanus in princip. lib. 2 . Histor. Gail. lib. 1 . obseruat. c. 2 . n. 2 . Michaël Coccinus de translat. Imperij à Græcis ad Germanos Ioannes Balæus de Vitis , & Gestis Pontificum ; Michaël Schiferner in dissertat. de origine & potest. Electorum Thesi 4 . Bordonius in Sacro Tribunali , c. 5 . 9 . 8 . n. 34 . Et tandem omnia superius dicta late , & solide firmans tres non solum dignitate , sed etiam scientia , Eminentissimos Cardinales Iacobacius de Conciliis lib. 10 . art. 8 . n. 12 . Bellarminus de Translatione Imperij , lib. 3 . c. 3 . & 4 . & Baronius annal. tom. 10 . anno 996 . n. 41 . cum seqq. omnino videndi .

2. Sed quia contra nostram sententiam plures hæreticos supra adduximus , in eius fauorem etiam plures hereticos adducere non iniucundum existimaui , & hi sunt Ioannes Cation , lib. 3 . Chron. Ioan. Cuspinianus in Osborne III . Magdeburgicæ Centuriatores contra suum Concentratiorem Illyricum , Cent. 10 . c. 10 . Tom. I X .

quibus adde Sebast. Munsterum lib. 3 . Cosmographia , qui cum retulisset , quantas & quam indignas à Romanis iniurias pertulisset ; è contrario autem quantam beneuolentiam , quamque præsens auxilium ab Othone Germano accepisset Pontifex , pergit in verba hæc : Porro Gregorius vt Cæsari , Germanique gratificaretur , & acerrimam de accepta à Romanis iniuria vindictam reciperet : nouam fecit vna cum Cæsare de eligendo à Germanis Proceribus Ræge sationem , formulamque , ac legem creandi Imperatoris , vt hæc electio perpetuò Germanis maneret ; & vt è suo corpore Cæsarem designarent . Quæ ad hoc vsque nostrum æuum permanet . Debet autem virtute electionis mox ab electione vocari Cæsar , & Rex Romanorum ; & accepta Corona à Romano Pontifice , tum habet titulum Imperatoris Augusti , Et priusquam hæc ordinatio publicaretur , Ordo , vocatis Principibus , & Proceribus Germanicæ nationis , indicauit illis , quanta confusione electus fuisset Orbis Monarcha , & quam multi essent , qui conarentur propinquos suos ad summum illud promouere fastidium . Quæ res ad summum Christianæ Republicæ discrimen , posset aliquando fomentum ministrare . Et post nonnulla , refert idem Auctor ordinationem incidisse in annum humanæ Redemptionis 1001 . quæ Gallis plurimum displicuit , eamque graui animo pertulerunt . Verum , quia Regium Stemma Caroli Magni defecerat in Ludouico Lotharij filio , regia dignitate in Hugonem Capetum translata , contendere cum Germanis operæ pretium non fuit . Hæc ille . Et tandem Petrus Bertius in Descriptione Germaniæ . Othonem , ait , vltimus , quum intelligeret Romanos Crescentio Consule rursum ad festare Imperij titulum ; coactis exercitu Roman caput , impetrauitque à Gregorio Pontifice , vt ius eligendi Romanum Imperium perpetuò apud Germanos permaneret . Impetrauit autem hæc lege , vt electus primum vocaretur Cæsar , & Rex Romanorum , postea verò accepta à Pontifice corona , haberet titulum Imperatoris Augusti . Electores constituti sunt Septem : è quibus Archiepiscopi Tres , quos Imperij Archicancellarios vocare placuit , Moguntinus Germaniæ : Colonienfis Italiæ : Treuirensis Galliæ : Quatuor Principes , quos vocant Sæculares Dux Saxonie , Ensisfer : Marchio Brandeburgensis Camerarius ; Comes Palatinus Rheni , Dapifer : Rex Bohemiæ , Pincerna : Ab his , post excessum Othonis , primus lectus est in Imperatorem Henricus cognomento Sanctus .

3. Itaque nostra sententia firmata remanet non solum auctoritate Historicorum , Theologorum , Canonistarum , & Iurisconsultorum , sed etiam ipsorum Hæreticorum , sed confirmatur validissima argumentatione , nam nisi ab vno , qui in omnes , & præ omnibus auctoritatem haberet , iuris hoc eligendi Imperatorem emanasset , ægrius ferrent alia Christianorum Nationes , se neque rogatis , neque volentibus , à paucis Germanorum Principibus eum eligi , qui eò ipso , Imperator est , & nominis ipsius Maiestate , & honoris excellentia primum semper locum teneat , siue per seipsum ille , siue per Legatos suos adsit : Regesque omnes vbique , antequamuis Christianissimos , & potentissimos , antecellat .

4. Concludendam est igitur , potestatem eligendi Imperatorem , Septem Germaniæ Electoribus à Summo Pontifice Gregorio V . largitam fuisse , Imperatore , Imperioque toto cupiente , approbante , & recipiente . Ex quo sequitur necessario , numerum Electorum , nec minui , nec augeri posse , infæio , & inconsulto Summo Pontifice : nã vt optimè obseruat Cardinalis Baronius , vbi supra § . A quonã autem , & c .

Sup. hoc in fra in tr. 12. cx Res. vnic. §. Verum. vers. Quonam.

quius fuit de septem Electoribus legem condere, non alterius quam ipsius esse potest aliquo modo mutatio, vel moderatio. Ergo cum Summus Pontifex, ut probatum est, septem Electores instituit; ipso inscio, ab aliis nec minui nec augeri posse, dicendum erit.

RESOL. IV.

Respondetur ad argumenta, quae pro affirmatiua sententia adduci possunt. Ex part. 10. tract. 4. Ref. etiam 4.

§. 1. **R**estat modò respondere ad aliqua argumenta, quae in contrarium Aduersarij opponunt Et ad cap. *Venerabilem de Elect.* adductum contra nos à Boxdorffio, & aliis *vbi supra*, in quo habetur, Potestatem septem virorum eligendi Imperatorem, ortum habuisse à consuetudine: respondeo, & contra ipsos adduco ex eorum Castris, Commilitonem, nempe Iustum Sinolt. in *Collegio publico de statu rei Romanae, disp. 2. Thefi. 6. lit. B.* vbi asserit, Textum dicti cap. *Venerabilem*, non esse accipiendum de consuetudine legem antecedente; cum possit etiam de ea, quae legem est subsequuta, eamque approbavit, intelligi: *ea leg. 3. ff. de legibus.* Quod aperte patet in dicto Textu: nam ibi Pontifex non dixit tantum de consuetudine; sed de iure, & consuetudine. Quod confirmatur ex Clementina, Romani Pontificis, Ergo &c.

2. Secundo obseruant aduersarij, olim fuisse Electores Imperij, Archiepiscopum Salburgensem, Ducem Austriae, Ducem Bauariae, Ducem Saxoniae, Ducem Brabantiae, qui & Louaniae: sed quid inde; deberent naque probare hos fuisse mutatos ab aliis, quam à Pontifice. Verum nos fatemur supradictos fuisse olim Electores, sed postea auctoritate Innocentij IV. vel Alexandri IV. fuisse mutatos; & eorum loco subrogatos Archiepiscopum Treuirensis, Comitem Palatinum Rheni, Marchionem Brandenburgensem, & Regem Bohemiae; quae omnia notat Baronius *tom. 10. ann. 996.*

3. Tertio, multa ex Historicis opponunt Aduersarij; & Primò Nauclerum *vol. 1. Generat. 35.* dicentem: Hoc in tempore Electores Imperij institui leguntur; de quo aliqui scribunt, quod Otho III. cum haeredes ex se descendentes non haberet, constituit ex concilio Principum Germaniae, ut Imperatore mortuo, in oppido Francofort, perpetuò fieret electio, & Electores constituit septem. Secundo obijciunt xrantzium *lib. 3. metropolis, cap. 40.* vbi sic ait: Ita perijt sine prole Otho III. praualuitque electio; quam idem Imperator cum Gregorio V. propinquo suo fecit; quaeque durat in hodiernum diem, ut non legitima successione quaeratur Imperator, quomodo à memoria Magni Caroli videbatur, sed electio septem primorum Principum assumatur. Tertio obijciunt scriptores alios Germanos, asserentes id esse factum ex communi omnium Germanorum Optimum consensu, & id tradit etiam Nicolaus Cusanus, *lib. 3. cap. 4. de concordantia Catholica*, vbi dicit, Electores constitutos esse communi consensu totius Imperij. Concurtebat inquit, ad hoc consensus ipsius Gregorij V. tanquam vnici Pontificis Romani, qui iuxta gradum suum in consentiendo, in communem Imperatorem interesse habet rectè, sicut in Concilijs vniuersalibus concurrat in primo gradu auctoritas ipsius per consensum cum aliis omnibus ipsum Concilium celebrantibus. Vigor nihilominus definitionis non ab ipso primo omnium Pontifice, sed ex communi omnium, & ipsius, & aliorum consensu dependet. Et infra: Ita quod puto in veritate, consensum Romani Pontificis à Principio interuenisse,

nam isti Electores constituantur. Vnde ipsi communi fangentes legatione omnium, qui Imperio subsumunt, etiam totius Sacerdotij, & Romani Pontificis, eligunt.

4. Quarto, quia B. Antoninus, Martinus Polonus, Leopoldus bambergensis, de Constitutione Electorum loquuntur, sed eam Summo Pontifici non tribuunt, sed ad haec omnia obiecta respondeo, ea nihil concludere, quia Authores nominati non negant factum esse decretum de Septem Electoribus Imperatoris auctoritate Pontificia; sed significant, id Pontificem Romanum fecisse consensu Othonis III. atque aliorum Principum Germanorum; nam verisimile est, id petiisse Othonem III. Imperatorem, & Germanorum Primates, & sanctionem à Pontifice constitutam laudasse, & comprobasse; vt obseruat Seratius in *Historia Mogunina lib. 1. cap. 26 & alij.*

5. Quintò, non obstat, quòd supradictis videantur aduersarij monumenta Ecclesiae Aquilegensis, in quibus memoriae proditum scribitur, sanctionem de septem viris Electoribus ab Henrico II. Imperatore, & Siluestro II. Papa factam esse; quam traditionem sectantur Marsilius de Menandino; Paduan. de *Translat. Imper. cap. 11.* Nicolaus Cusanus *lib. 3. de concord. Cathol. cap. 3. & seq.* Mathaeus Pulmarus in *Chron. anno 1004.* Donatus Bossius *Chronol. anno 1004.* nam contradictionem hanc Ecclesiae Aquilegensis, Nauclerus in *Chronol. vol. 20. gener. 34.* in hunc modum conciliate soluitur: Quòd autem à quibusdam scribitur, sanctionem hanc institutam fuisse anno salutis nostrae millesimo, & secundo; hoc ita intelligendum puto, quòd eo anno virtute istius sanctionis, prima facta fuerit per Principes designatos electio in persona Henrici Bauari, tunc enim cepta est moribus vntium approbati; & sic sub Siluestro II. qui successit Gregorio. Et hoc saluari potest, quòd ex monumentis Aquilegensis Ecclesiae traditum inuenitur, sanctionem de Imperatore à Germanis deligendo, Siluestri temporibus factam fuisse. Vnde etiam Gregorius sanctionem instituit; ille tamen Silvester electionem primam iuxta sanctionem factam approbavit. Haecenus Nauclerus, eamque conciliationem probat Bellaminus, *lib. 3. de Translat. Imper. cap. 3. & Geuoldus de S. Imper. Septem vir. cap. 6. num. 75.*

6. Et tandem non obstat, quòd Collegij Electoralis institutionem Otho IV. Brunsvigio Imperatori adscribunt, Reinhardus Honig. in *politica part. 1. c. 30. n. 30.* & alij, ex decreto in Comitibus Francofordianis ea de re factò, apud Goldastum *tom. 3. constit. Imperial. anno 1209.* vel vt opinatur Christophorus Besol. in *disp. de Regia Successione dissert. 3. Thefi. 6. Carolo IV.* qui Besoldus ex Beuthero *Animad. Histor. c. 13.* docet, etiam ab eodem Carolo numerum Electorum auctum, & Regem Bohemiae additum. Non inquam haec obstant, quia cum hi Scriptores inter se discordent; non sunt attendendi; & illos refellunt Crapzouius in *leg. Regiam Germanorum c. 10. sect. 5. n. 17.* & alij. Adde, etiam si demus aliquos dissentire à nostra sententia, quid ad rem; negari non potest nostram sententiam esse communem vt post haec scripta visus latè probat Bzouius de *Romano Pontifice c. 48.* Nec vnquàm saeculum aliquod ita sterile fuit, quòd homines dissentendi studio flagrantibus non protulerit, nec in vnaquaque re credenda omnium consensum requirimus; nec propterea is mentitur, qui mel dulce esse dicit, licet aegrotis aliter videatur. Manet igitur firma nostra conclusio, Electores, tempore Othonis III. anno 996. fuisse à Greg. V. constitutos, ipso Othone, vt saepius diximus, cupiente, approbante, & recipiente.

TRACTATUS